

Gaia: 12/2024

LANGILEEN JARDUNBIDE TXARRENGATIK, INDARREAN DAGOEN ARAUDIA EZ JAKITEAGATIK ETA JASOTAKO TRATU DISKRIMINATZAILEAGATIK AURKEZTUTAKO KEXARI BURUZKO EBAZPENA

I.- KONTSULTA

1.- 2024ko urriaren 14an, kexa bat bidali zen posta elektronikoz, familia ugariaren titulua berritzearen ondorioz azken urteotan jaso den tratuari buruzkoa. Adierazi da 2021az geroztik zailtasun ugari dituela titulu hori berritzeko orduan, interesdunaren arabera, funtzionarioek argi eta garbi ez baitakite indarrean dagoen araudia. Gainera, adierazi du 2024an titulua kendu zaiola, eta ezin duela erabili. Horregatik guztiagatik, hainbat kexa aurkeztu dira, baina, gainera, ez dute erantzunik jaso.

Departamentuko langileen jardunbide desegokiak, indarrean dagoen araudia ez ezagutzea, aurkeztutako kexei jaramonik ez egitea eta jasandako diskriminazioa direla eta, Batzorde honetan kexa aurkezten du.

II.- APLIKATU BEHARREKO ARAUAK

1.- Diputatuen Kontseiluaren 2016ko martxoaren 1eko Erabakiaren bidez onetsi zen Gipuzkoako Foru Aldundiko eta haren sektore publikoko Erakundearen Zuzentasun Sistema (aurrerantzean, EZS), zeinaren bidez etika publikoa eta eredugarritasuna ezaugarri gisa finkatu nahi baitira.

Sistema horren esparruan, zenbait jokabide kode onartu ziren: Diputatuen Kontseiluaren 2016ko martxoaren 1eko erabakiaren bidez, Gipuzkoako Foru Aldundiko eta haren sektore publikoko kargu publikoen zein langile baliokideen Jokabide eta Jardunbide Egokien kodea (KPJK); Diputatuen Kontseiluaren 2017ko irailaren 5eko erabakiaren bidez, kontratazio publikoari aplikatu beharreko Jokabide kodea eta zuzentasun instituzionaleko esparrua (KJK); Diputatuen Kontseiluaren 2017ko azaroaren 7ko erabakiaren bidez, Gipuzkoako foru Enplegu publikoaren Etikaren eta Kudeaketa Onaren Kodea (EPJK); Diputatuen Kontseiluaren 2018ko urriaren 2ko erabakiaren bidez, Gipuzkoako Foru Aldundiaren eta haren sektore publikoaren laguntzei eta diru laguntzei aplikatu beharreko Jokabide kodea eta zuzentasun instituzionaleko esparrua (DLJK); 13/2022 Foru Dekretuaren bidez, 2022ko irailaren 13koak, Gipuzkoako Foru Aldundiaren eta haren sektore publikoarekin elkarreragiten

duzen Interes Taldeei aplikatu beharreko Jokabide Kodea (ITJK); eta Diputatuen Kontseiluaren 2023ko urtarrilaren 10ko erabakiaren bidez Datuak eta Adimen Artifiziala erabiltzeko kode etikoa (DAAK).

2.- Bai EZSk bai jokabide kodeek hau ezartzen dute: Erakundearen Etika Batzordea (EEB) izango dela berme handieneko organoa eta hura aplikatzeko gaien berri izango duena. Batzorde horren antolaketa, prozedura eta funtzionamendua maiatzaren 3ko 10/2022 Foru Dekretuan arautzen dira, eta Batzordearen arduraren izango da Erakundearen Zuzentasun Sistema garatzeko tresnetan ezarritako balioak, printzipioak eta jokabide arauak ez betetzeari buruz jasotako kexak eta salaketak izapidetzea eta ebaztea.

III. ERAKUNDEAREN ETIKA BATZORDEAREN BALORAZIOA

1- Gai honetan salatzen da, alde batetik, funtzionarioek ez dakitela indarrean dagoen araudia, familia ugariaren titulua lortzea ahalbidetzen duten baldintzei eta titulu hori berritzei buruzkoa, aurkeztutako kexei ez dietela erantzunik ematen, eta, aldi berean, interesatuari tratatu diskriminatzailea eman zaiola.

Kexa hirugarren batek aurkeztu duenez, maiatzaren 3ko 10/2022 Foru Dekretuak, gaiak izapidetzeari, ebazteari eta jakinarazteari buruzkoak, 9. artikuluan ezarritako prozedurari jarraituz, urriaren 15ean Administrazioa Berritzeko Zerbitzuaren arduradunei (Foru Jauregian du herritarrei arreta emateko eskumena, eta han gertatzen dira gertakariak, aurrerantzean Zerbitzua) eta urriaren 18an Haurren Babeseko, Gizarte Inklusioko eta Emakumeen Aurkako Indarkeria Matxistaren Arretako Zuzendaritza Nagusiaren arduradunei (hark du eskumena familia ugarietan, aurrerantzean Zuzendaritza) helarazi zitzaizen jasotako kexa, informazioa emateko eta egoki irizitako gogoetak adierazteko eta argudiatzeko eskubidea bermatzeko. Aldi berean, EEB honek beharrezkotzat jo zituen galdera batzuk egin ziren, gaia ebatzi ahal izateko. Ildo horretan, Zerbitzuak eta Zuzendaritzak idazki bat bidali zuten urriaren 16an eta 25ean, hurrenez hurren, beren gogoetak bilduz.

2.- Salaketa-idazkian, titularra den familia ugariaren liburuaren identifikazio-zenbakia identifikatu eta gero 2021ean liburu berritu zenetik Foru Aldundiko arreta-langileekin izan dituen zailtasunak adierazten dira.

Familia ugariak babesteko 40/2003 Legea ez ezagutzea eta ikuspegi partziala izatea leporatzen die, bai eta oinarri juridikorik gabeko erabaki arbitrarioak hartzea ere, deskribatutako kasuen artean ez egon arren, titulua urtero berritzeko betebeharrari dagokionez.

Lehenik eta behin, familia ugarien babesaren arloan indarrean dagoen legeria argi eta garbi ez dela ezagutzen aipatzen da; izan ere, arretako langileek adierazi zioten ezin duela familia ugariaren liburua eskatu, seme-alabak ez direlako berarekin bizi, eta amak titulua eskatuz gero, eskubidea iraungiko litzaiokeela. Egoera horren aurrean, eskatzaileak bere eskubidea babesten duen araudiaren kasuak azaldu zizkien ahoz eta dokumentazioarekin langileei. Interesdunak tratu diskriminatzailea adierazten du bere eta hirugarren alabaren aurka, eta adierazten du familia ugariaren liburua berritzea ezinezkoa denez, kalte egin zaiola bere eskubideetan, ezin izan baititu berritu, besteak beste, gizarte-bonua edo zirkulazio-zergaren hobariak. Horregatik guztiagatik, kexa bat aurkeztu zuen 2021ean, baina ez zitzaion erantzun; beraz, 2022an kexa berretsi zuen, eta, interesdunaren arabera, ez zen erantzun.

Bestalde, kexu da urtero berritzera behartzea, arbitrariotzat jotzen baitu, ez baitago Foru Aldundiak berak adierazitako bi kasuen artean (zaintza partekatua eta ikasten ari diren 21 urtetik gorako ondorengoak).

Azkenik, adierazi du 2024an ukatu egin zaiola berritzea, bere seme-alabak (...)ko Erkidegoak bere amarekin batera emandako familia ugariko beste titulu batean daudelako. Gainera, berritzeko emandakoa atxikiz eta erabiltzea eragotziz.

Erabakiarekin ados ez egoteagatik, gora jotzeko helegitea aurkeztu du, eta Departamentuko langileen jardunbide txarregatik, indarrean dagoen araudia ez ezagutzeagatik eta langileek jasandako diskriminazioagatik (denboran zehar jarraitua izan dena), Batzorde honetan aurkeztu du kexa.

3.- Herritarrei arreta emateko zerbitzuak, bestalde, adierazten du interesdunak urteak daramatzala bere egoerarekin ados ez dagoela eta haserre dagoela adierazten. Adierazi du Zaintza eta Gizarte Politiketako Departamentuak ezartzen dituela Familia Ugarien Legea aplikatzeko irizpideak, eta arretako langileek aplikatu besterik ez dutela egiten. Nolanahi ere, langileek legea ezagutzen dute eta Departamentuak egindako interpretazioarekin ados daudela adierazi dute: banantze baten ondorioz familia-unitate berriak sortzen badira, seme-alabak ezin dira aldi berean familia ugariko bi titulukoak izan.

Aurkeztutako eta erantzun ez diren kexei dagokienez, Zerbitzuak berretsi besterik ezin du egin kexak jarri direla, baina Zaintza eta Gizarte Politiketako Departamentuari zuzenduta zeudenez, ezin dute jakin nola kudeatu diren eta nola dauden.

Azkenik, adierazi dute, beren ustez, gai nagusia dela interesduna ez dagoela ados bere egoerari buruz egin den interpretazio juridikoarekin, baina, nolana ere, ez dela inolako intzidentziarik izan jasotako tratuan eta arretan.

4.- Departamentuak EEB honek planteatutako galderei erantzun die, hainbat ebidentzian oinarrituta, hala nola erregistroen apunteetan, trukaturako mezuetan eta emandako ebazpenetan.

Adierazi du gai honetan erreferentziako araudia Familia Ugariak Babesteari buruzko azaroaren 18ko 40/2033 Legea dela, eta 3.3 artikuluan adierazten duela, legearen ondorioetarako, inor ezin dela aldi berean aintzat hartu bi familia-unitatetan. Beste alde batetik, 2.c) bere esanetan, familia-unitatean kontuan hartu beharreko seme-alabei buruz, gurasoen artean akordiorik ez badago, bizikidetzaren irizpideari jarraituko zaio; gai honetan, 2021az geroztik, adingabeak amaren familia ugariaren tituluan jasota daude, bera baita adingabeen zaintza eta jagoletza eskusiboa duena. Artikulu hau ere aipatzen du: Legearen 6. artikulua arabera, "familia ugariaren titulua berritu edo ondorioz gabe utzi behar da familia-unitateko kideen kopurua edo titulua ematea eragin zuten baldintzak aldatzen direnean, eta horrek kategoria-aldaketa edo familia ugariaren izaera galtzea dakarrenean". Eta Familia Ugariaren Erakundearteko Talde Teknikoaren bileraren aktan (2019ko maiatzaren 15eko bilera) jasotako hirugarren puntuko hirugarren akordioa, gurasoarekin bizi ez diren seme-alabak familia ugariaren onuradun direla adierazten du; aitzitik, aurrerantzean beste familia-unitate batean sartuko dira, eta une horretatik aurrera familia ugariaren izaerarekin lotutako onurak izango dituzte. Arrazoibide horrekin guztiarekin adierazi nahi dute interesdunaren familia ugariaren titulua ez berritzeko erabakia zuzena dela. Gainera, adierazten dute, interesdunak familia ugariaren titulua eskatu zuenean, ez zuela jaso adingabeak jada beste familia ugariaren tituluan agertzen zirela amarekin batera, eta, horrez gain, 2023ko urrian erantzukizunpeko adierazpen bat aurkeztu zuela, non adierazten baitzen seme-alabek ez zutela parte hartzen beste autonomia-erkidego batek emandako familia ugariaren beste titulu batean; foru-aldundiak horren berri izan zuen (...)kin lankidetzan.

Aurkeztutako kexei dagokienez (horien kopia erantsi da), adierazten da guztira 3 kexa eta 2 kontsulta egin direla GERTUBIDEren bidez (Foru Aldundiaren aplikazioa), haien kodifikazioa eta egoera adierazita:

GERT (...) (Kexa) 2014/10/2024ko sarrera-data. Erantzuteko epean.
GERT (...) (Kontsulta) sarrera-data: 2013/10/2024. Erantzuteko epean.
GERT (...) (Kontsulta) sarrera-data 09/01/2023. Erantzuna: 2023/01/09 Ebazpena
GERT (...) (Kexa) 26/11/22ko sarrera-data. Erantzuna: 2023/02/17 Ebazpena
GERT (...) (Kexa) 2021/11/25 sarrera-data. Erantzuna: 2021/12/23 ebazpena

Beraz, interesdunak Batzorde honetan aurkeztutako idazkian aipatutako bi kexei erantzun zitzaien (emandako erantzuna erantsi zaio Batzorde honi).

Ondorio gisa adierazi du interesdunak jasotako tratuari buruz egiten dituen baieztapenek ez dutela funtsik, eta berritzea ukatzeko prozedura zuzena dela, interesdunaren errealitate administratiboa eta Andaluziako Juntatik jasotako informazioa kontuan hartuta.

Azkenik, gora jotzeko helegitea oraindik ebatzi gabe eta ebazteko epean dagoela adierazten da.

5.- Interesdunak aurkeztutako idazkitik bi gai nagusi ondorioztatzen dira: (1) alde batetik, Foru Aldundiko langileak Familia Ugarien Legeari buruz egiten ari diren interpretazioa, bere titulua kentzea ondorioztatzen duena, eta, beraz, interesdunaren eskubideen murriztea, baita langileek arbitrarioki jardutea, eta (2) interesdunak aurkeztutako bi kexei ez erantzutea.

(1) Gai honetan, gure EZStik haratago, beharrezkoa da gai horri buruzko araudiak deskribatutako egoerari buruz ezartzen dituenak aintzat hartzea. Bi alderdiek Familia Ugariak Babesteko azaroaren 18ko 40/2033 Legearen hainbat artikulua aipatzen dituzte. Ikus dezagun zer dioten bi aldeek adierazi dituzten manuek:

40/2033 Legea, familia ugariak babestekoa

(...)

2. art. Familia ugariaren kontzeptua

(...)

2. Lege honen ondorioetarako, familia ugariekin parekatuko dira honako hauek osatzen dituzten familiak:

(...)

c) Aita edo ama bananduak edo dibortziatuak, hiru seme-alaba edo gehiago dituztenak, komunak izan edo ez, nahiz eta familia-unitate desberdinetan egon, betiere haien

mendekotasun ekonomikoaren pean badaude, nahiz eta ezkontideen etxebizitzan bizi ez.

Kasu horretan, familia ugariaren izaera aitortzea eskatzen duen gurasoak, ondore horietarako berarekin bizi ez diren seme-alabak kontuan hartzea proposatuz, mantenua emateko betebeharra deklaratzeko duen ebazpen judiziala aurkeztu beharko du.

Familia-unitatean aintzat hartu beharreko seme-alabei buruz gurasoek akordiorik lortzen ez badute, bizikidetzaren irizpidea aplikatuko da.

(...)

3. art. Familia ugariaren baldintzak

(...)

3. Lege honen ondorioetarako, ezin izango da inor bi familia-unitatetan zenbatu aldi berean.

(...)

6. art. Titulua berritzea, aldatzea edo galtzea

Familia ugariaren titulua berritu edo ondorioz gabe utzi beharko da familia-unitateko kideen kopurua edo titulua ematea eragin zuten baldintzak aldatzen direnean, eta horrek kategorialdaketa edo familia ugariaren izaera galtzea dakarrenean.

Tituluak indarrean jarraituko du, nahiz eta tituluaren parte izateko baldintzak betetzen dituzten seme-alaben kopurua 2. artikuluan ezarritakoa baino txikiagoa izan, horietako batek, gutxienez, 3. artikuluan aurreikusitako baldintzak betetzen dituen bitartean. Hala eta guztiz ere, kasu horietan, titulua indarrean dagoela ulertuko da, soil-soilik, bertan parte hartzeko baldintzak betetzen jarraitzen duten familia-unitateko kideei dagokienez, eta ez zaie aplikatuko baldintza horiek betetzen ez dituzten seme-alabei.

(...)

Familia ugarien erakunde arteko talde teknikoa. 2019ko maiatzaren 15ean egindako bileraren akta.

(...)

3. puntua.

(...)

Erabakiak:

(...)

Hirugarrena: guraso banandu edo dibortziatuen kasuan, familia ugariaren izaera aitortuta izanik, izaera hori galtzen badute harekin bizi ez ziren seme-alabak elkarrekin bizi diren gurasoaren familia-unitatean konputatzen direlako, familia ugariaren izaera aitortzeko, EZIN dira 6. artikularen bigarren paragrafoaren edukian aplikatu.

Izan ere, guraso horrekin bizi ez ziren seme-alabak familia ugariaren onuradun izaten jarraitzen dute, eta ez dira beste familia-unitate batean integratzen, une horretatik aurrera familia ugaria izateari lotutako onurak izango dituen.

Argi dago interesdunak eta Departamentuak ez dutela araudiak ezartzen duenaren interpretazio bera egiten, eta nahiz eta legeak interpretatzea ez dagokion EEB honi, uste dugu badirela irmotasuna dela-eta tarte txikia uzten duten baieztapen batzuk, hala nola **"inor ezin izango da zenbatu, lege honen ondorioetarako, aldi berean, bi familia-unitatetan"**, Legearen 3.3 atalean adierazia, edo "guraso bananduen edo dibortziatuen kasuan, **familia ugariaren izaera** aitortuta izanik, izaera hori **galtzen badute harekin bizi ez ziren seme-alabak elkarrekin bizi diren gurasoaren familia-unitatean konputatzen direlako"** adierazten duen erakunde arteko taldearen hirugarren akordioan.

Baieztapen horien arabera, badirudi pertsona bera ezin dela aldi berean bi familia-unitatetan eta, beraz, familia ugariko 2 titulutan agertu. Hori dela eta, ulertu beharko litzateke beste atal batzuetan aipatutakoa (aipatutako 2.c) letran, esaterako, aurreko ahaide batekin bizi ez diren adingabeak familia-unitatekotzat jotzeko aukera adierazten duena) familia ugariaren kasu bakarria dagoenean bakarrik aplikatu daitekeela, eta ez 2 daudenean, eta horregatik ezartzen dela, hain zuzen ere, 2.c) atalaren azken atalean, desadostasunik izanez gero, bizikidetzaz-irizpideak eragina izango duela. Badirudi horixe dela, hain zuzen ere, aztertzen ari garen kasua; izan ere, amak eta aitak eskatu dute bi adingabe amankomunak familia-unitatean konputatzea, horrela bi gurasoak familia ugariaren izaera lor baitezakete; baina, amarekin bizi direnez, irizpide hau aplikatzen da: adingabe horiek beren familia-unitatekotzat hartzea eta, beraz, egoera hori galtzea interesdunaren familia-unitateari dagokionez. Beraz, eta gure eskumeneko eremura eramanez, hau da, EZSra, legeak ezarritako irizpideei jarraitu bazaie, ezin da egotzi langileek hura ezagutu ez izana edo arbitrariotasuna; are gehiago, inguruabarraren jakitun izan gabe (interesdunak 2023an egindako erantzukizunpeko adierazpenaren eta (...)kin 2024ko irailera arte postaz trukatu ez izanaren ondorioz), interesdunari aukera horretaz ohartarazi zioten, zerbitzari publikoari itxaroten zaion eta EPJKk predikatzen duen eginbidearen berezko jarrera proaktiboa erakutsiz, zeinak zerbitzu publikoak emateari buruzko jarraibide batzuk ezartzen baititu, gauzatu beharreko errespetua eta profesionaltasuna azpimarratuz.

3.5 Erantzukizun profesionala

(...)

b) Euren funtzioak burutzean, foru langile publikoek ardura profesionalarekin jardungo dute beti, **euren funtzioak eta lanak diligenzia handienarekin betez eta markatutako helburuak betetzeko beharrezko esfortzua eginez.**

c) Horrek esleitutako funtzioen dedikazio berezia dakar, gai edo administrazio izapide bakoitzak suposatzen dituen interes eta jarrerak baloratuz beti, proposamen edo txostenak arrazoituz eta, edozelan ere, funtzio horiek egoki ez betetzeak edo euren jarrerak sortzen dituen ondorioak onartuz.

(...)

Ezerk ez du pentsarazten, beraz, gai honetan horrela gertatu ez denik: eskumena duen Departamentuak indarrean dauden araudian eta akordioetan ezarritakoaren arabera ezarri zuten aplikatu beharreko irizpidea, eta herritarrei arreta emateko langileek justifikatuta aplikatu zuten ezarritakoa, eta familia ugariaren gaikuntza-titulua kendu zioten izaera galdu zutelako.

(2) Bestalde, interesdunak kexen aurrean utzikieriaz jokatu dela salatu du; izan ere, adierazi duenez, ez dira erantzun ez 2021ean aurkeztutakoak, ez 2022an aurkeztutakoak. Hala balitz, herritarrek merezi duten errespetua eta gardentasuna galduko lirateke, erantzun azkar, eraginkor eta arrazoiuak bermatzera behartzen baititu (09/2023 Ebazpena). Baina Departamentuak aurkeztutako dokumentazioan egiazta daiteke bi kexei erantzun zitzaiela, baita 2023an egindako kontsulta bati ere, eta oraindik erantzun ez arren erantzuteko epean zeuden bakarrak 2024ko urriaren 13an eta 14an aurkeztutako biak direla. Beraz, horri buruz ez dago ezer esaterik, jasotako kontsulta eta kexa guztiei epearen barruan erantzun baitie Departamentu eskudunak.

Hori guztia dela eta, Erakundearen Etika Batzordeak erabaki hau hartu du, aho batez, 2024ko azaroaren 28an

EBAZPENA

Bakarra. - Kontuan hartuta Foru Enplegu Publikoaren Etikaren eta Kudeaketa Onaren Kodearen artikuluetan Erantzukizun Profesionalaren balioari buruz ezarritakoa, uste dugu interesdunaren familia ugariaren titulua berritzeko izapideetan egindako kudeaketak ez duela urratzen Gipuzkoako Foru Aldundiaren eta haren sektore publikoaren Erakundearen Zuzentasun Sisteman ezarritakoa.

Irene Berasaluze Lazkano
Erakundearen Etika Batzordeko lehendakaria